

Αρχική σελίδα>Τα δικαιώματά σας>Θεμελιώδη δικαιώματα>Πού μπορώ να ζητήσω βοήθεια;>Κατάλογος των αρμόδιων δικαστηρίων και φορέων>

Θεμελιώδη δικαιώματα

Θεμελιώδη δικαιώματα

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων διασφαλίζεται τόσο σε εθνικό επίπεδο από τα συνταγματικά συστήματα των κρατών μελών όσο και στο επίπεδο της ΕΕ από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στο Στρασβούργο, το οποίο δεν αποτελεί θεσμικό όργανο της ΕΕ αλλά όργανο του Συμβουλίου της Ευρώπης, παρέχει ένα πρόσθετο επίπεδο προστασίας σε περίπτωση εικαζόμενων παραβιάσεων των δικαιωμάτων που θεσπίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ θεσπίζει μια σειρά ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Κατοχυρώνει τα δικαιώματα που έχουν αναπτυχθεί στη νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ, τα δικαιώματα που προβλέπονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθώς και άλλα δικαιώματα και αρχές που απορρέουν από τις συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών της ΕΕ και άλλες διεθνείς πράξεις.

Ο Χάρτης, που συντάχθηκε από εκπροσώπους των κυβερνήσεων και από βουλευτές από όλες τις χώρες της ΕΕ, θεσπίζει θεμελιώδη δικαιώματα – όπως την ελευθερία της έκφρασης και της θρησκείας, καθώς και οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα – που αντικατοπτρίζουν τις κοινές αξίες και τη συνταγματική κληρονομιά της Ευρώπης. Ο Χάρτης περιλαμβάνει επίσης νεότερα δικαιώματα, τα καλούμενα «δικαιώματα τρίτης γενιάς», όπως το δικαίωμα προστασίας δεδομένων και το δικαίωμα χρηστής διοίκησης.

Εάν θεωρείτε ότι τα θεμελιώδη δικαιώματά σας έχουν παραβιαστεί, μπορείτε να ζητήσετε τη συνδρομή διαφόρων οργάνων ή αρχών στα κράτη μέλη, ή, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, στο επίπεδο της ΕΕ.

Το τμήμα αυτό παρέχει πληροφορίες σχετικά με τα όργανα με τα οποία μπορείτε να επικοινωνήσετε σε περίπτωση παραβίασης θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Επιλέξτε τη σημαία της χώρας που σας ενδιαφέρει για περισσότερες πληροφορίες.

Σε εθνικό επίπεδο

Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεσμεύει τα κράτη μέλη μόνο όταν αυτά εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ. Οι δημόσιες αρχές των κρατών μελών – νομοθετικές, εκτελεστικές και δικαστικές – υποχρεούνται να συμμορφώνονται με τον Χάρτη μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ, ιδίως όταν εφαρμόζουν τους κανονισμούς, τις αποφάσεις ή τις οδηγίες της ΕΕ. Οι δικαστές στα κράτη μέλη, υπό την καθοδήγηση του Δικαστηρίου της ΕΕ, έχουν την εξουσία να εξασφαλίζουν την τήρηση του Χάρτη από τα κράτη μέλη μόνον όταν αυτά εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ.

Εάν μια κατάσταση δεν έχει συνάφεια με το δίκαιο της ΕΕ, η εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων εναπόκειται στις εθνικές αρχές, μεταξύ άλλων, στα δικαστήρια. Όταν δεν εφαρμόζεται ο Χάρτης, τα θεμελιώδη δικαιώματα συνεχίζουν να διασφαλίζονται σε εθνικό επίπεδο σύμφωνα με τα εθνικά συνταγματικά συστήματα. Τα κράτη μέλη έχουν εκτενείς εθνικούς κανόνες για τα θεμελιώδη δικαιώματα, η τήρηση των οποίων διασφαλίζεται από τα εθνικά δικαστήρια.

Εξάλλου, όλα τα κράτη μέλη έχουν αναλάβει δεσμεύσεις στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ανεξάρτητα από τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το δίκαιο της ΕΕ. Συνεπώς, ως έσχατη λύση και αφού εξαντλήσουν όλα τα ένδικο βοηθήματα που είναι διαθέσιμα σε εθνικό επίπεδο, οι πολίτες μπορούν να προσφύγουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, στο Στρασβούργο, για παραβίαση από κράτος μέλος θεμελιώδους δικαιώματος που διασφαλίζεται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει καταρτίσει [κατάλογο στοιχείων ελέγχου του παραδεκτού](#), για να βοηθήσει δυνητικούς προσφεύγοντες να ερευνούν από μόνοι τους αν υπάρχουν ενδεχομένως εμπόδια στην εξέταση των καταγγελιών τους από το Δικαστήριο.

Σε επίπεδο ΕΕ

Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ εφαρμόζεται σε όλες τις δράσεις των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Ο ρόλος της Επιτροπής είναι να διασφαλίζει ότι οι νομοθετικές της προτάσεις είναι σύμφωνες με τον Χάρτη. Όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ (και ιδίως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο) είναι υπεύθυνα για την τήρηση του Χάρτη καθόλη τη διάρκεια της νομοθετικής διαδικασίας.

Ο Χάρτης δεσμεύει τα κράτη μέλη μόνο όταν αυτά εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ. Εάν ένας ιδιώτης θεωρεί ότι μια εθνική αρχή παραβίασε τον Χάρτη κατά την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ, μπορεί να το καταγγείλει στην Επιτροπή, η οποία έχει την εξουσία να κινήσει διαδικασία παράβασης κατά του κράτους μέλους.

Η Επιτροπή δεν είναι δικαιοδοτικό όργανο ούτε εφετείο κατά των αποφάσεων των εθνικών ή διεθνών δικαστηρίων. Είναι δε θέμα αρχής να μην εξετάζει τα στοιχεία μιας μεμονωμένης υπόθεσης, εκτός εάν αυτή έχει συνάφεια με την εκτέλεση του καθήκοντός της να εξασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν σωστά το δίκαιο της ΕΕ. Συγκεκριμένα, εάν η Επιτροπή εντοπίσει ένα ευρύτερο πρόβλημα, μπορεί να επικοινωνήσει με τις εθνικές αρχές για να το ρυθμίσει και, σε έσχατη λύση, να παραπέμψει ένα κράτος μέλος στο Δικαστήριο. Οι διαδικασίες αυτές αποβλέπουν στην εξασφάλιση της εναρμόνισης της σχετικής εθνικής νομοθεσίας ή πρακτικής εθνικών διοικήσεων ή δικαστηρίων με τις απαιτήσεις του δικαίου της ΕΕ.

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το Δικαστήριο του Λουξεμβούργου αποτελεί θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελεί την τελική αρχή όσον αφορά τις Συνθήκες, τον Χάρτη και το δίκαιο της ΕΕ. Εξασφαλίζει την ομοιόμορφη ερμηνεία και εφαρμογή τους σε ολόκληρη την Ένωση καθώς και τη συμμόρφωση των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών με τις απαιτήσεις που το δίκαιο της ΕΕ τους επιβάλλει.

Όταν οι ιδιώτες ή οι επιχειρήσεις θεωρούν ότι μια πράξη των θεσμικών οργάνων της ΕΕ που τα επηρεάζει άμεσα παραβιάζει τα θεμελιώδη δικαιώματά τους, μπορούν να προσφύγουν ενώπιον του Δικαστηρίου, το οποίο, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, έχει την εξουσία να ακυρώσει την εν λόγω πράξη. Ωστόσο, ένας ιδιώτης δεν μπορεί να προσφύγει κατά άλλου προσώπου (φυσικού ή νομικού) ή κατά κράτους μέλους ενώπιον του Δικαστηρίου.

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Η έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας απαιτεί την προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Όταν η διαδικασία αυτή ολοκληρωθεί, οι πολίτες που θεωρούν ότι η ΕΕ έχει παραβιάσει τα ανθρωπίνια δικαιώματά τους, αφού εξαντλήσουν όλα τα ένδικο βοηθήματα που είναι διαθέσιμα σε εθνικό επίπεδο, θα μπορούν επίσης να προσφύγουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Με αυτόν τον τρόπο θα καθιερωθεί ένας πρόσθετος δικαστικός έλεγχος όσον αφορά την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ.

Τελευταία επικαιροποίηση: 18/01/2019

Για τη διαχείριση αυτής της ιστοσελίδας υπεύθυνη είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην παρούσα σελίδα δεν απηχούν κατ' ανάγκη την επίσημη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Παρακαλείσθε να συμβουλευθείτε την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου σχετικά με το καθεστώς πνευματικής ιδιοκτησίας που διέπει τις σελίδες των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.